

Koen Van Gorp (a), Iris Philips (a) & Fauve De Backer (b)

(a) CTO, KU Leuven

(b) Steunpunt Diversiteit en Leren, UGent

Contact: Koen.VanGorp@arts.kuleuven.be

Iris.Philips@arts.kuleuven.be

Fauve.DeBacker@UGent.be

Breed evalueren kan je leren... Zes vragen om over te reflecteren. Competenties Nederlands breed evalueren in het secundair onderwijs¹

In opdracht van het Departement Onderwijs en Vorming ontwikkelden het Centrum voor Taal en Onderwijs en het Steunpunt voor Diversiteit en Leren een *Toolkit Competenties Nederlands Breed Evalueren*. ‘Evalueren’, ‘observeren’, ‘evalueren om te leren’, ‘evalueren van competenties’, etc. zijn een mondvol termen die in de *Toolkit* worden verduidelijkt en geconcretiseerd met praktische voorbeelden en handzame tips. De *Toolkit* helpt leerkrachten, vakcoördinatoren, taalbeleidscoördinatoren en begeleiders te reflecteren op hun huidig evaluatiebeleid en ondersteunt hen om stap voor stap aanpassingen te doen richting breed evalueren. Zes vragen als vertrekpunt...

- *Vraag 1 – Waarom evalueren?*

Evalueer je om te achterhalen wat de leerlingen werkelijk hebben geleerd? Evalueer je om samen met de leerlingen in te zetten op hun sterktes en verder te werken aan hun zwaktes? Evalueer je om te weten of je instructie duidelijk is geweest? Evalueer je om het lesgebeuren te kunnen aanpassen aan de beginsituatie van de leerlingen? Evalueer je om met ouders te kunnen communiceren over de vorderingen van de leerlingen? Evalueer je om tot leren te komen?

BREED evalueren zegt ‘ja’ op al deze vragen. Want door breed te evalueren, verzamelt een leerkracht niet langer enkel punten omdat de rapportperiode eraan komt, maar wordt er vooral geëvalueerd om zicht te krijgen op het leerproces van de leerlingen, om de leerlingen zelf zicht te laten krijgen op hun leerproces en om de betrokkenheid van ouders te garanderen bij het leerproces van hun kinderen.

- *Vraag 2 – Wat evalueren?*

Evalueer je alle eindtermen Nederlands? Evalueer je taalkennis in functie van taalvaardigheid? Evalueer je leercompetenties die jou en de leerlingen zicht geven op hoe ze hun leerproces aanpakken en hoe ze aan de slag gaan met feedback? Evalueer je zelfsturende competenties die jou en de leerlingen zicht geven op de mate waarin ze zelfstandig aan de slag gaan of de mate waarin ze zorgvuldig een taak aanpakken? Evalueer je sociale competenties die jou en de leerlingen een beeld geven van hun sociaal gedrag in een communicatieve situatie?

BREED evalueren zegt ‘ja’ op al deze vragen. Want door breed te evalueren krijgt een leerling zicht op de kennis, vaardigheden en attitudes die van belang zijn bij het uitvoeren van een taalkaak én die tot de ontwikkelingsdoelen en de eindtermen behoren. Precies door al die competenties in kaart te brengen, komen leerlingen tot leren.

- *Vraag 3 – Hoe evalueren?*

Gebruik je verschillende evaluatie-instrumenten om deelvaardigheden in kaart te brengen? Ga je na welk instrument het meest geschikt is om de taal-, zelfsturende, leer- en sociale competenties in kaart te brengen?

BREED evalueren zegt ‘ja’ op al deze vragen. Want door breed te evalueren maak je een grondige afweging van welk instrument kan dienen om welke competenties in kaart te brengen. Zo kan het gebruik van verschillende evaluatie-instrumenten zorgen voor een brede kijk op het leerproces van de leerlingen.

- *Vraag 4 – Wanneer evalueren?*

Neem je aan het begin van het schooljaar een taalvaardigheidstest af als eerste screening? Vul je de gegevens die je zo verkregen hebt aan met gegevens van andere evaluatie-instrumenten, van andere leerkrachten of uit het vorige schooljaar? Evalueer je tijdens het lesgebeuren zelf door observatie? Wil je de leerlingen veel kansen geven om te tonen wat ze kunnen?

BREED evalueren zegt ‘ja’ op al deze vragen. Door breed te evalueren, kan je de leerlingen voortdurend kansen geven om te tonen wat ze kunnen, zonder dat ze steeds het gevoel hebben dat ze een ‘toets’ maken. Evalueren en lesgeven gaan dan hand in hand en dat betekent tijdswinst voor de leerkracht (in plaats van extra werk).

- *Vraag 5 – Wie evalueert?*

Kunnen je medeleerlingen elkaar evalueren? Kunnen je leerlingen zelf oordelen of een

taaltaak voldoet aan bepaalde criteria? Krijgen je leerlingen zicht op hun sterktes en zwaktes en zijn ze daardoor meer bereid om te werken aan hun zwaktes? Mogen je leerlingen mee criteria bepalen voor een bepaalde taaltaak? Draagt het evalueren zo bij tot leren?

BREED evalueren zegt ‘ja’ op al deze vragen. Wanneer leerlingen actieve participanten worden bij hun leerproces doordat ze mee evaluatiecriteria bepalen, stijgt hun betrokkenheid. Ze hebben dan immers zelf goed zicht op wat van hen verwacht wordt. Zo komen leerlingen via evalueren tot leren.

- *Vraag 6 – Hoe aan de slag gaan met de evaluatieresultaten?*

Geef je voldoende feedback aan de leerlingen zodat ze weten hoe ze het een volgende keer anders kunnen doen? Bespreek je met de leerlingen hun vooruitgang en werkpunten? Verduidelijk je hoe de leerlingen wel tot een juiste oplossing hadden kunnen komen? Zijn de ouders op de hoogte van het leerproces van hun kinderen?

BREED evalueren zegt ‘ja’ op al deze vragen. Leerlingen leren uit feedback en kunnen op die manier hun eigen leerproces bijsturen. Net door het bespreken van een gemaakte fout en hoe die vermeden kon worden, komen ze tot leren.

Breed evalueren betekent evalueren om te leren, evalueren van alle eindtermen, op zoveel mogelijk momenten, met verschillende evaluatie-instrumenten, met de leerlingen als actieve participanten en met communicatie met alle betrokkenen over de resultaten als gevolg.

De *Toolkit* ondersteunt leerkrachten of schoolteams om stap voor stap hun weg te vinden in de wijde wereld van breed evalueren. Een startvragenlijst met stellingen laat je reflecteren over je eigen evaluatiepraktijk. Afhankelijk van je antwoorden word je doorgelinkt naar scenario's en casussen die je verder professionaliseren. Deze scenario's bevatten ook filmpjes met getuigenissen en beschrijvingen van evaluatie-instrumenten die gebruikt kunnen worden.

De *Toolkit* is vrij online toegankelijk op de website ‘Toetsen voor scholen’ van het Departement Onderwijs en Vorming: http://www.ond.vlaanderen.be/toetsenvoor-scholen/toolkit_breed_evalueren/.

Noot

¹ Deze tekst verscheen eerder in een licht aangepaste versie in de *Nieuwsbrief Taal & Onderwijs*, nr. 18, september 2013 (online raadpleegbaar op: <http://www.cteno.be/nieuwsbrief/18/>).